

Egy régi könyvtáros mohikán emlékeiből

Ahogy lehet(ett) (10.)

Aszpirin és TIM

Régimódi információs történetekkel fejeződik be az ez évi folytatásos emlékezés.

Aszpirin

Történt több évtizeddel ezelőtt, hogy az egyik legjelentősebb hazai, nemzetközileg is számon tartott tudományos testület elnöke, aki egyben a kutatásirányítás vezető személyisége volt, magához kérte a felügyelete alá tartozó információs intézmény igazgatóját. Azokban a hatvanas (majd további) években az említett információs intézmény rendszeresen megjelentetett elemző tanulmányokat és bőséges hírszöveget a tudáspolitikai nemzetközi irodalmából és irodalmáról. Áttekintése a legszélesebb körű volt hazai viszonylatban.

Az elnök arról kívánt érdeklődni, lehetséges volna-e személyes tájékoztatására rendszeresen erősen megszűrt anyagot és adatokat kapnia a tudomány finanszírozásáról a különböző fejlett országokban. Erre azért volna szüksége, mivel az arra illetékes szervek szinte állandóan napirenden tartják, hogy miért kerül olyan sokba a hazai tudomány finanszírozása, és arányban van-e ez az eredményekkel. Mivel pedig neki elfoglaltsága miatt nincs ideje átnézni a különböző már szemlézett és közreadott információkat, segítség volna számára, hogy valóban a legfontosabb nemzetközi információk alapján fogalmazhassa meg a hazai tudomány igényeit. A megtisztelő felkérésre az igazgató feltett egy kérdést: mi szerint lehet megítélni az elnöknek valóban szükséges információkat, milyen kritériumokra gondol.

Az elnök egy életszerű anekdotával adta meg a választ. Eszerint a harmincas években egy nagyon jó pácienszűrával rendelkező vidéki körorvosnak nem volt ideje a medicina irodalmát követni, ezért a következő praktikus megoldást választotta a szakmai lépéstartáshoz: megállapodott az egyik pesti klinika tanársegédével, hogy évente meglátogatja, és akkor tömör tájékoztatást kap a medicina adott évi újdonságairól, mindezt 100 pengő honoráriumért. Egyik évben a körorvos azzal állított be a tanársegédhez az asztalra helyezve 100 pengőt, hogy elnézést kér, de olyan sok betege van, csak tiszteletét tenni jött, máris indul vissza. A tanársegéd megértette a konzultáció elmaradását, és puritán emberként vissza akarta adni a meg nem szolgált pénzt. A körorvos – látva a tanársegéd szabódását – a következőképpen reagált: Kolléga úr, jövőre majd bepótoljuk a konzultációt, tegye csak el a pénzt. Nekem most elég, ha egy kérdésemre válaszol. Volt-e ebben az évben olyan felfedezés,

mint az aszpirin? A nemleges válasz után közölte, mennyire fontos ezt tudnia, így ugyanis továbbra is úgy kezelheti a betegeit, mint eddig.

Az igazgató, újból megköszönve az intézménye iránti bizalmat, biztosította az elnököt: ahogy a tudománypolitikában – mint általában a társadalomtudományokban – eddig sem született „aszpirin”, a jövőben sem várható ilyesmi, ezért aligha fogja zavarni a szóban forgó „megszűrt” információkkal.*

TIM

Semmilyen vonatkozásban nincs analógia az „aszpirin”-történet és az alábbi hazai információtörténeti adalék, pontosabban figyelemfelhívás között.

Egy kezdeményezésről van szó a nyolcvanas évekből az informális konzorciumi együttműködésre, pontosabban tapasztalatcserére a társadalomtudományi információ területén. Néhány sorban erről a kezdeményezésről, annak tartalmi kérdéseiről, vitatémáiról nem lehet beszámolni, legfeljebb bevezetőt adni a TIM történetéhez, és felhívni a figyelmet az eddig nemigen vagy egyáltalán nem tárgyalt, 1977–89-ig tartó közös szakmai munkára.

A Társadalomtudományi Információs Munkacsoportot (TIM) a rangos szakemberekből álló Társadalomtudományi Koordinációs Bizottság (TKB) hozta létre. Ez a tény önmagában figyelemreméltó, hogy egy tudományos grénium lényegesnek tartotta a TIM megalakulását, jelezve ezáltal az információ társadalmi jelentőségét – ami napjainkban sem érdektelen dolog. A TIM nem könyvtárakat képviselt, szakértők tanácskozó csoportja volt (példaként említhetem Papp István nevét), nem volt hierarchiába szervezett, maga alakította ki munkarendjét, vitatémáit, és kvázi összekötő volt a TKB és a társadalomtudományi információs intézmények között. Reform jellegű alakulat volt, és amit kiemelkedőnek tartok ennyi év távlatából is, az a kreatív vita szellemisége. Mindezek miatt érdemes volna röviden megírni a történetét (forrásanyagok találhatóak a TIM ügyvivő titkárnál, Sz. Nagy Lajosnál és az Akadémiai Könyvtárban).

Ennyit figyelemfelhívásul: „volt egyszer egy TIM”.

Rózsa György

---

* Az aszpirin-történetben szereplő elnök Rusznyák István akadémikus, a tudománypolitikai periodika pedig az Akadémiai Könyvtár negyedéves, „Zöld füzetként” is számon tartott kiadványa volt.